

Najvtipnejší z vtipných **TERRY
PRATCHETT**

HOR SA K NEBESÁM

Tretia kniha nómov

HOR SA K NEBESÁM

Tretia kniha nómov

Terry Pratchett
Najvtipnejší z vtipných

HOR SA K NEBESÁM

Tretia kniha nómov

slovart

Prvý raz vyšlo ako Wings vo vydavateľstve
Random House Children's Publishers UK,
a division of The Random House Group Limited
Copyright © Terry and Lyn Pratchett 1990
Artwork © Mark Beech
Published by arrangement with Random House Children's
Publishers UK, a division of The Random House Group Limited.
Text copyright © Terry and Lyn Pratchett 1990
Translation © Vladislav Gális 2017
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., 2017

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie
reprodukovať ani šíriť v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek
prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými,
vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom
súčasného alebo budúceho informačného systému bez
predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-2755-7

www.slovart.sk

*Venujem Lyn a Rhianne – a ešte aligátorovi
z Kennedyho vesmírneho strediska na Floride,
ktorý má rád sendviče.*

AUTORSKÁ POZNÁMKA

Nerád by som, aby nejaká postava v tejto knihe pripomínala živú bytosť akejkoľvek veľkosti na ktoromkoľvek kontinente, najmä ak má táto bytosť právnika.

Dovolil som si trochu upraviť fakty týkajúce sa nadzvukového dopravného lietadla Concorde, hoci letecká spoločnosť British Airways mi láskavo umožnila, aby som si ho poobzeral. Naozaj vyzerá ako vytvarovaná obloha. Ale nelieta nonstop do Miami – má zastávku vo Washingtone. Lenže kto by sa už chcel zastavovať vo Washingtone? Nómovia by vo Washingtone stvárali len samú neplechu.

Rovnako je možné, že cestujúci v Concorde nemusia jesť špeciálne ružové želé. Ale všetci ostatní áno.

NA ZAČIATKU...

... bol Arnold a Arnold (zal. r. 1905), obrovský obchodný dom.

Stal sa z neho Hypermarket a domov niekoľkých tisícok nómov (ako sa sami nazývajú), ktorí sa už dávno vzdali života v prírode a usadili sa pod ľudskou dlážkou.

Niežeby s nami chceli mať niečo spoločné. Veď cloveci (ako nómovia nazývajú ľudí) sú predsa veľkí, pomalí a hlúpi.

Nómovia žijú rýchlo. Desať rokov je pre nich ako sto-ročie. Keďže v Hypermarkete žili vyše osemdesiat rokov, už dávno zabudli, že existuje slnko, vietor a dážď. Poznali len Hypermarket, ktorý legendárny Arnold a Arnold (zal. r. 1905) stvoril pre nómov.

A potom do Hypermarketu prišiel z Vonku (hoci nómovia neverili, že existuje nejaké Vonku) Valihrach so svojim malým kmeňom. Tí na vlastnej koži pocítili, čo je to dážď aj vietor. Práve preto sa pred zimou pokúšali uniknúť.

Priniesli so sebou Vec. Celé roky ju považovali len za akýsi talizman pre šťastie. Lenže keď sa Vec v Hypermarkete dostala do blízkosti elektriny, prebudila sa a vybranej hŕstke nómov oznámila správy, ktorým ledva rozumeli...

Dozvedeli sa, že kedysi dávno prišli z hviezd v akejsi lodi a že niekde vysoko na oblohe táto loď tisícky rokov čaká, aby ich mohla odviezť DOMOV.

Dozvedeli sa aj to, že Hypermarket o tri týždne zbúrajú.

O tom, ako Valihrach nómov prehovoril, prinútil a dostrkal, aby odišli z Hypermarketu, ste sa mohli dočítať v knihe *Koniec sveta v Hypermarkete*.

Dostali sa do starého kameňolomu a chvíľu bolo všetko v pohode.

Lenže keď meriate desať centimetrov a žijete vo svete obrovských človekov, pohoda vám nikdy dlho nevydrží.

Nómovia zistili, že človeci chcú znovu otvoriť kameňolom.

Zároveň našli zdrap novín, kde bola fotografia Richarda Arnolda, vnuka jedného z bratov Arnoldovcov, zakladateľov obchodného domu Arnold a Arnold. Zo spoločnosti, ktorá vlastnila Hypermarket, sa stal obrovský medzinárodný koncern a Richard Arnold – ako sa písalo v novinách – sa chystal na Floridu, aby sa zúčastnil na vypustení prvého komunikačného satelitu, ktorý skonštruovala jeho firma Arnco.

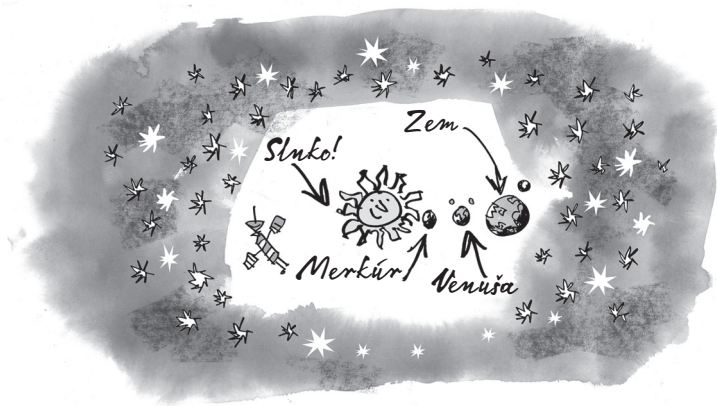
Vec prezradila Valihrachovi, že keby sa dostala do vesmíru, mohla by privolať loď. Valihrach sa rozhodol, že so sebou zoberie zopár nómov a pôjdu na letisko zistiť, či sa nedá nejako docestovať na Floridu a vyslať Vec na oblohu. Samozrejme, bolo to také nemožné, až im to bolo smiešne. Lenže Valihrach o tom nevedel, a tak sa o to pokúsil.

Nazdával sa, že Florida je vzdialená pár kilometrov a že na svete žije len niekoľko stoviek človekov, a netušil, kam

presne pôjde a čo urobí, ak sa tam dostane. Bol však pevne rozhodnutý, že to skúsi, a tak sa aj so svojimi súkmeňovcami vydal na cestu.

Nómovia, ktorí zostali v kameňolome, hrdinsky bojovali s ľuďmi, čo je zaznamenané v knihe *Do boja s ľuďmi*. Bránili svoj kameňolom, dokedy sa dalo, a keď sa už nedalo, ušli odtiaľ na Katovi, obrovskom bagri.

Ale toto je Valihrachov príbeh...

PRVÁ KAPITOLA

LETISKO: Miesto, kde sa ľudia náblia a čakajú.

Z Vedeckej encyklopédie pre zvedavých mladých nómov

od Angala z Galantérie

Nech sa oko vašej predstavivosti premení na fotoaparát.

Toto je vesmír, ligotavá guľa plná galaxií, pripomínajúca ozdabu na akomsi nepredstaviteľnom vianočnom stromčeku.

Nájdite galaxiu...

Zaostrite.

Toto je galaxia, rozvírená ako smotana v šálke kávy, a každá svetelná bodka je hviezda.

Nájdite hviezdu.

Zaostrite.

Toto je slnečná sústava, kde sa planéty rútia tmou okolo slnečných plameňov. Niektoré planéty sú blízko plameňov a sú také horúce, že by dotykom roztavili olovo. Iné krúžia v diaľke, kde sa rodia kométy.

Nájdite modrú planétu...

Zaostrite.

Toto je planéta. Z väčšej časti je pokrytá vodou. Nazýva sa Zem.

Nájdite krajinu...

Zaostrite.

... pod slnkom vidieť modrú, zelenú a hnedú, potom je tam akýsi bledý obdĺžnik, a to je...

Zaostrite.

... letisko, betónový úľ strieborných včiel a ďalej...

Zaostrite.

... budova plná ľudí a hluku a...

Zaostrite.

... sála plná svetiel a ruchu a...

Zaostrite.

... kôš plný odpadkov a...

Zaostrite.

... dve maličké oči...

Zaostrite.

Zaostrite.

Zaostrite.

Cvak!

Valihrach sa opatrne zošmykol po starom obale od hamburgera.

Pozoroval človekov. Stovky a stovky človekov. Pomaly mu dochádzalo, že nastúpiť do lietadla nie je to isté ako ukradnúť nákladiak.

Angalo a Vrklík sa uvelebili čo najhlbšie v odpadkoch a zachmúrene prežúvali zvyšky studeného masného hranolčeka.

Všetci sme v šoku, pomyslel si Valihrach.

Napríklad Vrklík. V Hypermarkete bol opátom. Veril, že Arnold a Arnold stvoril Hypermarket pre nómov. A stále si myslí, že akýsi Arnold a Arnold existuje a ochraňuje nás, lebo sme dôležití. A my sme zatiaľ zistili len toľko, že nómovia vôbec nie sú dôležití...

Potom Angalo. On síce v Arnolda a Arnolda neverí, ale myslí si, že existuje, len aby v neho mohol neveriť.

A potom som tu ja.

Nikdy som si nemyslel, že to bude také ťažké.

Myslel som si, že lietadlá sú nákladiaky, majú len viac krídel a menej kolies.

Je tu viac človekov, než koľko som ich videl za celý život. Ako medzi nimi nájdeme Vnuka Richarda (39)?

Dúfam, že mi z toho hranolčeka trochu nechajú...

Angalo zdvihol hlavu.

„Videl si ho?“ spýtal sa sarkasticky.

Valihrach pokrčil plecami. „Je tu veľa bradatých človekov. Mne sa všetci zdajú rovnakí.“

„Nevravel som?“ pripomenul mu Angalo. „Slepá viera nefunguje.“ Zagánil na Vrklíka.

„Možno už odišiel,“ poznamenal Valihrach. „Napríklad mohol prejsť tesne okolo mňa.“

„Tak sa vráťme,“ navrhol Angalo. „Naším už určite chýbame. Skúsili sme to, videli sme letisko a viackrát nás takmer zašliapli. Je načase vrátiť sa do skutočného sveta.“

„Čo si o tom myslíš ty, Vrklík?“ spýtal sa Valihrach.

Opät mu venoval dlhý zúfalý pohľad. „Neviem. Fakt neviem. Dúfal som...“

Zmlkol. Vyzeral taký zúbožený, že ho Angalo potľapkal po pleci.

„Neber si to tak k srdcu,“ poradil mu. „Hádzam si len nečakal, že Vnuk Richard (39) zletí z oblohy a vezme nás na Floridu? Pozri, vyskúšali sme to. Nevyšlo to. Poďme domov.“

„Nič také som nečakal,“ bránil sa podráždene Vrklík. „Len som si myslel, že... no... že to nejako pôjde.“

„Svet patrí človekom. Oni všetko stavajú. Oni všetko riadia. Musíme sa s tým zmieriť,“ vyhlásil Angalo.

Valihrach pozrel na Vec. Vedel, že ich počúva. Hoci to bola len malá čierna kocka, keď počúvala, očividne sa viac sústredila.

Háčik bol v tom, že rozprávala, iba keď sa jej chcelo. Vždy mu pomohla len trochu a potom ho nechala tak. Ako keby ho celý čas skúšala.

Žiadať Vec o pomoc bolo ako priznať, že si už nevie rady. Lenže...

„Vec,“ oslovil ju, „viem, že ma počuješ, lebo v tejto budove je určite veľa elektriny. Sme na letisku. Nemôžeme nájsť Vnuka Richarda (39). Ani nevieme, ako začať. Prosím ťa, pomôž nám.“

Vec čušala.

„Ak nám nepomôžeš,“ pokračoval ticho Valihrach, „vrátíme sa do kameňolomu a budeme bojovať s ľľovkami, ale ty to neuvidíš, lebo ťa tu necháme. Naozaj. A už ťa nikdy nenájdu nijakí nómovia. Takže nedostaneme druhú šancu. Vymrieme. Nómovia zmiznú a bude to tvoja vina. Budeš tu roky trčať sama a zbytočná a budeš si hovoriť: ‚Asi som mala pomôcť Valihrachovi, keď ma o to žiadal.‘ A potom si povieš: ‚Keby som mohla vrátiť čas, pomohla by som mu.‘ Vec, predstav si, že to všetko sa už stalo a ty ako zázrakom môžeš vrátiť čas. Pomôž nám.“

„Je to len stroj!“ zvolal Angalo. „Nemôžeš citovo vy-
dierať stroj!“

Na čiernom povrchu Veci sa rozsvietilo svetielko.

„Viem, že mi môžeš povedať, čo si myslia ostatné stro-
je,“ vyzval ju Valihrach. „Ale môžeš mi povedať, čo si mys-
lia nómovia? Prečítaj mi myšlienky, Vec, ak sa ti zdá, že to
nemyslím vážne. Chceš, aby nómovia konali inteligent-
ne. Ja konám inteligentne. Som natoľko inteligentný, že
viem, kedy som odkázaný na pomoc. Napríklad teraz ur-
čite som. A ty mi tú pomoc môžeš poskytnúť. Viem to.
Ak nám nepomôžeš, necháme ťa tu a zabudneme, že exis-
tuješ.“

Rozsvietilo sa druhé svetielko. Veľmi slabo.

Valihrach kývol na ostatných.

„Tak fajn,“ vyzval ich. „Ideme.“

Vec vydala tichý elektronický zvuk. Bolo to niečo po-
dobné, ako keď si nóm odkašle.

„Čo si teda želaš?“ spýtala sa.

Angalo sa zaškeril na Vrklíka.

Valihrach si sadol.

„Nájdí Vnuka Richarda Arnolda (39),“ povedal.

„To potrvá,“ odvetila Vec.

„Aha.“

Na Veci sa pohlo zopár svetielok. Potom povedala:
*„Lokalizovala som Richarda Arnolda, vek tridsaťdeväť rokov.
Práve vošiel do odletovej haly, nastúpi na let číslo 205 do Mia-
mi na Floride.“*

„Až tak dlho to netrvalo,“ poznamenal Valihrach.

„Trvalo to tristo mikrosekúnd,“ odvetila Vec. „To je dlho.“

„Ani som všetkému nerozumel,“ dodal Valihrach.

„Ktorej časti si nerozumel?“

„Skoro žiadnej,“ priznal Valihrach. „Rozumel som len po slová vošiel do.“

„Niekto s týmto menom je tu a čaká v špeciálnej miestnosti na veľkého strieborného vtáka, ktorý lieta na miesto, čo sa volá Florida,“ vysvetlila Vec.

„Na akého veľkého strieborného vtáka?“ spýtal sa Angalo.

„To je lietadlo. Vec to myslela sarkasticky,“ odvetil Valihrach.

„Vážne? Odkiaľ to všetko vie?“ vyzvedal podozrievavo Angalo.

„Budova je plná počítačov,“ povedala Vec.

„Takých ako ty?“

Veci sa podarilo zatvárať urazene. „Sú veľmi, veľmi primitívne. Ale rozumiem im. Ak rozmýšľam dostatočne pomaly. Tie počítače vedia, kam idú ľudia.“

„To nevie ani väčšina ľudí,“ utrúsil Angalo.

„Dokážeš zistiť, ako sa k nemu dostaneme?“ spýtal sa Vrklík a tvár sa mu rozžiarila.

„Počkať, počkať,“ zahriakol ho Angalo. „Len sa neunáhlime.“

„Veď ho chceme nájsť, nie?“ ohradil sa Vrklík.

„Áno! Ale čo urobíme, keď ho nájdeme?“

„No, predsa... oné... ehm...“

„Ani len nevieme, čo je to odletová hala.“

„Vec povedala, že je to miestnosť, kde čakajú ľudia, aby mohli nastúpiť do lietadla,“ vysvetlil Valihrach.

Vrklík štychol prstom Angala.

„Však sa bojíš?“ povedal. „Bojíš sa, že ak uvidíme Vnučka Richarda, bude to znamenať, že Arnold a Arnold existuje a ty sa mýliš! Si presne ako tvoj otec. Ani on nezniezol, keď sa mýlil!“

„Bojím sa o teba,“ vyhlásil Angalo. „Lebo ty uvidíš, že Vnuk Richard je len človek. Aj Arnold a Arnold je len človek. Alebo dvaja ľudia. Postavili Hypermarket pre ľudí. O nómoch nemali ani šajn! A môjho otca z toho láskavo vynechaj.“

Vec pootvorila malý vrchnák. Občas to robievala. Ak boli vrchnáky zatvorené, nebolo vidieť, kde sa nachádzajú, ale keď Vec niečo naozaj zaujalo, otvorila sa a vystrčila striebornú misku na tyčke alebo zložitú sústavu rúrok.

Tentoraz vystrčila kúsok pletiva na kovovej tyčke. Tyčka sa začala pomaly otáčať.

Valihrach zdvihol Vec.

Zatiaľ čo sa Angalo a Vrklík škriepili, potichu ju oslovil: „Vieš, kde je tá odletová hala?“

„Áno,“ odvetila.

„Tak poďme.“

Angalo sa obzrel.

„Hej, kam sa ženieš?“ zavolať.

Valihrach si ho nevšimol. Spýtal sa Veci: „A vieš, koľko máme času, kým odíde na Floridu?“

„Asi polhodinu.“

Nómovia žijú desaťkrát rýchlejšie ako ľudia. Zazrieť ich je ťažšie ako všimnúť si ozlomkrky uháňajúcu myš.

To je jeden dôvod, prečo ich väčšina ľudí nevidí.

Druhý dôvod spočíva v tom, že ľudia väčšinou nevidia to, čo by nemalo existovať. A keďže rozumní ľudia dobre vedia, že neexistujú desaťcentimetroví piadimužáci, nóma, ktorý nechce, aby ho videli, pravdepodobne nezbadajú.

A tak si nikto nevšimol tri malé šmuhy uháňajúce po dlážke letiskovej budovy. Uhýbali pred hrkotajúcimi ko-

lieskami vozíkov s batožinou. Predierali sa pomedzi nohy pomaly kráčajúcich človekov. Obiehali sedačky. A keď prechádzali cez obrovskú chodbu, kde dunela ozvena, boli naozaj takmer neviditeľní.

Potom zmizli za kvetináčom.

Vraví sa, že všetko so všetkým súvisí. Možno je to pravda.

Alebo je možno svet len plný vzorcov.

Napríklad na strome, ktorý rástol pätnásťtisíc kilometrov od Valihraha, vysoko na hmlistom horskom svahu, si nažívala rastlina, ktorá vyzerala ako jeden veľký kvet. Rástla zakliesnená v rázsoche stromu, korene jej viseli vo vzduchu a čerpali živiny z hmly. Popravde to bola epifytická bromélia. Ona to však o sebe nevedela a ani ju to nezaujímalo.

V kvete sa zrážala para a voda, čo tam vznikla, vytvorila uprostred neho jazierko.

V ňom žili žaby.

Malilinké žabky.

Ich životný cyklus bol taký miniatúrny, že keby to bol bicykel, mal by ešte nasadené pomocné kolieska.

Lovili hmyz medzi lupeňmi. Kládli vajíčka v jazierku. Z vajíčok sa liahli žubrienky a dospievali. A dospelé žabky zase plodili žubrienky. Napokon zahynuli, klesli na dno jazierka a stali sa súčasťou kompostu v spodnej časti listov, ktorý pomáhal živiť rastlinu.

Takto to bolo, odkedy žabkám siahala pamäť.*

Lenže v tento deň jedna žabka pri lovení múch zaoblúdila, preliezla cez najkrajnejší lupeň alebo možno list a uvidela čosi, čo ešte nikdy nezazrela.

* Asi tri sekundy do minulosti. Žaby nemajú dobrú pamäť.

Uvidela vesmír.

Presnejšie konár, čo sa ťahal do hmly.

A o niekoľko metrov rástol ďalší kvet, na ktorom sa v osamelom slnečnom lúči ligotali kvapky.

Žabka si sadla a vyvaľovala okále.

„Uf! Uf! Uf!“

Vrklík sa oprel o stenu a dychčal ako rozhorúčený pes v lete.

Angalo bol takmer rovnako zadýchaný, ale tajil to tak odhodlane, až očervenal.

„Prečo si nám to nepovedal?“ zvolal.

„Hádali ste sa,“ odvetil Valihrach. „Takže som vedel, že sa rozbehnete, až keď sa pohnem prvý.“

„Tak... to... ti... ďakujem,“ zafučal s námahou Vrklík.

„A ty si sa prečo nezadychčal?“ spýtal sa Angalo.

„Som zvyknutý rýchlo behať,“ povedal Valihrach a vy-
zrel spoza rastliny. „Dobre, Vec. Kadiaľ teraz?“

„Po tejto chodbe,“ odvetila Vec.

„Je tam plno človekov!“ zakvičal Vrklík.

„Všade je plno človekov. Práve preto to robíme,“ vy-
hlásil Valihrach. Zmĺkol a potom dodal: „Pozri, Vec, nedá
sa tam dostať nejako inak? Vrklíka takmer rozpučili.“

Vec chvíľu blikala odušu farebnými svetlami. Potom
sa spýtala: „Čo chcete dosiahnuť?“

„Musíme nájsť Vnuka Richarda (39),“ hlesol Vrklík.

„Nie. Dôležité je dostať sa na Floridu,“ namietol Va-
lihrach.

„Nie je!“ odvrkol Vrklík. „Nechcem ísť na nijakú Floridu!“

Valihrach zaváhal. Potom povedal: „Asi na to teraz nie
je vhodná chvíľa, ale nebol som k vám celkom úprimný.“